

Ärende: Justitieministeriets betänkande 24/2011

UTLÅTANDE FRÅN SVENSKA SKOLAN FÖR SYNSKADADE / SPERES
GÄLLANDE JUSTITIEMINISTERIETS BETÄNKANDE
OM TECKENSPRÅKIGAS SPRÅKLIGA RÄTTIGHETER

SSS / SPERES VILL UPPMÄRKSAMGÖRA JUSTITIEMINISTERIET PÅ DE STATLIGA SPECIALSKOLORNAS VERKSAMHET FÖR DÖVA OCH HÖRSELSKADADE BARN OCH UNGA . Vi FÖRUNDRAR OSS ÖVER ATT VÅRT ARBETE OCH VÅR BETYDELSE INTE ALLS NÄMNS I BETÄNKANDET. KÄNNER DE ALLS TILL OSS?

SSS / SPERES SER DET SOM YTTERST POSITIVT ATT BETÄNKANDET SEPARAT LYFTER FRAM DE FINLANDSSVENSKA TECKENSPRÅKIGAS SITUATION OCH VILL GE FÖLJANDE KOMMENTARER:

SSS / SPERES förutsätter att Finland snarast ratificerar FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder där bland annat de teckenspråkigas rättigheter fastställs. Vi önskar särskilt betona artikel 24 som ställer krav på adekvat undervisning.

SSS / SPERES upplever att det rent allmänt råder stor okunskap om vad teckenspråk egentligen är och att teckenspråk ofta jämföras med tecken som stöd, vilket också konstateras i betänkandet. Missuppfattningen leder till att barn med grav hörselnedsättning erbjuds tecken som stöd som enda alternativ.

SSS / SPERES instämmer i oron för det finlandssvenska teckenspråket och kräver en utredning av språkets situation och en strategi för hur detta språk ska överleva.

SSS / SPERES vill se satsningar på undervisning och forskning på svenska kring teckenspråk, i likhet med den verksamhet som förekommer på finska. Forskningen måste tryggas genom lagstiftning för både finskt och finlandssvenskt teckenspråk.

SSS / SPERES anser att det brister i information om och marknadsföring av det finlandssvenska teckenspråket och föreslår att organisationer inom den tredje sektorn ges möjligheter att med statlig finansiering anlita finlandssvenska teckenspråkstolkare på sina evenemang. Detta skulle ge funktionshindrade bättre service och sprida kännedom om språket, men också bidra till att upprätthålla ett levande finlandssvenskt teckenspråk.

SSS / SPERES ser en utbildning av finlandssvenska teckenspråkstolkare som en förutsättning för jämlika tjänster, oberoende av språktillhörighet, och föreslår att en sådan utbildning omedelbart ska inledas.

SSS / SPERES upplever dagligen den ojämlikhet som råder i landet när det gäller tillgången till tjänster för personer med funktionshinder. Satsningarna på undervisning och stödtjänster varierar alltför mycket beroende på anordnare. Det har fatala återverkningar på svaga grupper, som barn med funktionshinder. Kommunerna måste påminnas om lagstadgade skyldigheter för elever med specialbehov och de hörselskadade barnen och deras familjer måste göras uppmärksamma på sina rättigheter.

SSS / SPERES föreslår att tolkar för hörselskadade elever i den grundläggande utbildningen bekostas via FPA, för att trygga jämlik behandling. Tolkarna får inte heller utnyttjas som skolgångsbiträden, och skolgångsbiträden får inte ersätta tolkar.

SSS / SPERES påpekar vikten av att ett hörselskadat barn får tolk redan i daghemmet och inte först när barnet inleder skolgången.

SSS/SPERES anser att studentexamen i sin nuvarande utformning är diskriminerande för hörselskadade abiturienter och har vänt sig till Studentexamensnämnden med konkreta förbättringsförslag, tillsvidare utan resultat.

SSS /SPERES föreslår att samtliga tv-program förses med valbara undertexter på finska / svenska / texter för hörselskadade så att programmen blir tillgängliga för en bredare publik. Idealet vore givetvis att kunna välja teckenspråk till programmen, som i en del andra länder.

SSS /SPERES har i sitt utlåtande främst inriktat sig på frågor som berör finlandssvenska teckenspråkiga barn och unga. Vi anser att det krävs omedelbara åtgärder för att trygga deras rätt till sitt modersmål. Ett byte av skolspråk innebär samtidigt ett byte av kultur. Det får inte vara så att okunskap och bristande samhällsresurser framtvingar ett kulturbyte.

SSS / SPERES efterlyser en kartläggning av skolsituationen för teckenspråkiga barn och unga i Finland. Utan tillförlitlig statistik är det svårt att göra upp en strategi för teckenspråket i Finland som också beaktar det finlandssvenska teckenspråket.

Helsingfors den 20 maj 2011

Henrica Bargum
direktionsordförande,
Svenska skolan för synskadade
ordförande, SPERES

Maj-Len Heikel
rektor, Svenska skolan för synskadade